

i Józefa Pilcha. Postacie te łączyło pochodzenie z ewangelickich rodzin chłopskich w Ustroniu na Śląsku Cieszyńskim, a ponadto więzi rodzinno-przyjacielskie. Autorka rozważa, jaki wpływ na funkcjonowanie tytułowych kategorii w ich pismach ma wychowanie na pograniczu państw i kultur, jak z perspektywy południowych kresów konstruują oni figurę Obcego, a równocześnie wyobrażenie własnej inności wobec Polski. Owa inność zasadza się m.in. na identyfikacji z odmiennym modelem kultury, związanym z etosem protestanckim. Na tym tle widać również problem stosunku bohaterów szkicu do innych religii, który odsyła do kwestii solidarności, ujrzenia w innym drugiego „ja” oraz ujrzenia inności w sobie. Tę ostatnią Szczepański, Pilch i Wantuła usiłują zgłębiać w tekstach autobiograficznych, a drogą ku temu okazuje się specyfika Śląska Cieszyńskiego. Autorka pokazuje, że inność nie tylko wewnętrznie naznacza tożsamość, ale też dzięki temu pozwala lepiej zrozumieć, kim się jest.

Słowa kluczowe: autobiografizm; inność; obcość; pogranicze; polskość; Śląsk Cieszyński; wspólnota.

CIESZYN BORDERLAND, BORDERLANDS OF IDENTIFICATION:
THE DIMENSIONS OF OTHERNESS AND STRANGENESS IN TEXTS
OF JAN WANTUŁA, JAN SZCZEPAŃSKI, AND JÓZEF PILCH

S u m m a r y

The article's aim is to present different applications of the categories of otherness and strangeness appearing in texts of a sociologist Jan Szczepański as well as book-lovers and historians-amateurs Jan Wantuła and Józef Pilch. Each of them was born in an evangelical peasant family in Ustroń in Cieszyn Silesia, and they were connected by family ties and friendship. The authoress considers how their growing up on cultural and national border influenced functioning of title categories in their writings, and also how they build the figure of Stranger from a perspective of borderland as well as the image of their own otherness to Poland. It consists i.a. of identification with the different model of culture, related to Protestant ethos. On this background the problem of their relation to different religions appears which leads to the matter of solidarity, seeing in the Other the second “me” and otherness in “me.” The latter is probed in Szczepański's, Pilch's and Wantuła's autobiographical texts, and the way toward that is Cieszyn Silesia's specific. The authoress shows that otherness not only marks identity but also permits better understanding who one is.

Key words: autobiographism; borderland; Cieszyn Silesia; community; otherness; Polishness; strangeness.